

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

Remissvar – Utkast till lagrådsremiss Ny påföljd efter tidigare dom

Sammanfattning

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslagen i utkastet med de påpekanden som följer nedan.

Förslaget

De förslag som Påföljdsutredningen lämnade i betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34) och den efterföljande departementspromemorian Processrättsliga konsekvenser av Påföljdsutredningens förslag (Ds 2012:54) var tänkta att utgöra en omfattande reform av det nuvarande påföljdssystemet. De nu aktuella förslagen om Ny påföljd efter tidigare dom rör framförallt regleringen av återfall i brott och sammanträffande av påföljder. Förslagen utgår från det påföljdssystem som gäller idag. Detta remissyttrande tar således sikte på dessa förslag sedda i den nya kontexten.

Som utgångspunkt anges nu i remissen bl.a.

- att reglerna i 34 kap. brottsbalken bör förenklas och förtydligas,
- att det genom färre alternativ som klart kommer till uttryck i lagstiftningen, ökar förutsättningarna för att ge principerna större genomslag,
- att en enhetlig rättstillämpning härigenom främjas,
- att trovärdigheten i påföljdssystemet förutsätter att återfall i brott möts av en skärpt reaktion och att lagstiftningen tydligt och konsekvent bör ge uttryck för det,
- att det bör göras en principiell skillnad mellan nyupptäckt brottslighet (brott begångna före en tidigare dom) och ny brottslighet (brott begångna efter en tidigare doms meddelande men innan påföljden tillfullo har verkställt eller annars upphört),
- att ny brottslighet konsekvent bör behandlas som återfall
- att ny påföljd som huvudregel ska dömas ut såväl för nyupptäckt brottslighet som för ny brottslighet,
- att konsumtionsdom enligt 34 kap. 3 § första stycket brottsbalken endast ska vara möjlig vid nyupptäckt brottslighet,
- samt att det ska vara möjligt att undanröja den tidigare påföljden om det finns särskilda skäl.

Liksom i tidigare remissyttranden ställer sig Åklagarmyndigheten bakom de nu beskrivna utgångspunkterna. En utveckling mot ökad förutsebarhet och tydlighet i påföljdssystemet är angeläget. För att en reform av nu aktuellt slag ska få bästa genomslag vill vi framhålla följande.

Ytterligare vägledning behövs

En sådan tämligen betydelsefull förändring av påföljdssystemet som nu föreslås kräver att det finns en tydlig och konkret vägledning i förarbetena för att så långt det är möjligt säkra en enhetlig rättstillämpning. Ett regelverk där ny brottslighet betraktas som återfall och därmed ska mötas av en mer ingripande reaktion och där varje påföljd ska verkställas fullt ut och parallella verkställigheter torde bli vanligt, ställer stora krav på lagstiftningens utformning och på rättsväsendets aktörer. Således bör i det fortsatta lagstiftningsarbetet bland annat klargöras och exemplifieras i vilken takt påföljden vid återfall bör trappas upp genom strängare påföljdsväl. Exempelvis bör belysas i vilken utsträckning ny frivårdspåföljd kan komma ifråga parallellt med redan pågående frivårdspåföljd. Vilken praxis som utvecklas i detta hänseende torde kunna få stor betydelse för reformens inverkan på antalet utdömda fängelsestraff.

Den lagtekniska konstruktionen i 34 kap. brottsbalken

Åklagarmyndigheten anser i och för sig att den lagtekniska konstruktionen är logiskt uppbyggd i 34 kap. brottsbalken. Möjligen är de hänvisningar som görs mellan paragraferna onödigt svårtillgängliga, då de olika bestämmelserna måste läsas tillsammans och korsvis.

Ungdomsvård och ungdomstjänst

De aktuella förslagen innebär att bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken görs tillämpliga även på påföljderna ungdomsvård och ungdomstjänst. Åklagarmyndigheten delar den bedömning som anges.

Åtalsunderlåtelse och förundersökningsbegränsning samt konsekvenser

Åklagarmyndigheten har i sina tidigare remissvar framhållit att utredningens förslag kommer att få betydelse för åklagares möjlighet att besluta om åtalsunderlåtelse och förundersökningsbegränsning i konkurrensfallen vilket kommer att medföra ett inte obetydligt merarbete för rättsväsendet. Denna synpunkt kvarstår. Det är en brist att en mera ingående konsekvensanalys inte gjorts av vilka resursmässiga effekter förändringen kommer att medföra.

Åklagarmyndigheten noterar att Riksåklagarens riktlinjer avseende förundersökning och åtalsbegränsning (RÅR 2008:2) kommer att behöva ändras som en konsekvens av förslagen. En generell översyn av riktlinjerna är planerad att genomföras under 2015.

Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken – författningskommentaren till 48 kap. 4 § rättegångsbalken

Slutligen vill Åklagarmyndigheten påpeka att den förklarande texten i författningskommentaren avseende 48 kap. 4 § rättegångsbalken inte handlar om denna lagtext.

Detta yttrande har beslutats av riksåklagaren Anders Perklev, efter föredragning av kammaråklagare Jonas Lövström. I ärendets handläggning har också överåklagare Thomas Häggström, rättschefen Lars Werkström, vice överåklagare Astrid Eklund och vice överåklagare Peter Lundkvist deltagit.

Anders Perklev

Jonas Lövström